

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος διαστήματος ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης, δι' ἧς καὶ αἱ Βυζαντιναὶ πράξεις νὰ διευκρινισθῶσιν ὡς πρὶν ἠδύναντο, φαίνεται ἀπολεσθεῖσα, πρὸς μεγίστην λύπην. Διότι τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην ἔργα τοῦ Φωκᾶ εἶναι λίαν ἐστερημένα ἱστορικοῦ φωτός. Παραλείψαντες δ' ἡμεῖς τὸν ἅγιον Δημήτριον, οὗτινος τὴν μετὰ τῆς Εὐταξίας συμβίωσιν παραβάλλουσιν οἱ σοφοὶ τῇ τοῦ Νουμᾶ μετὰ τῆς Ἡγερίας συνουσίᾳ ⁽¹⁸⁾, διηγησόμεθα ἐφεξῆς τοὺς λοιποὺς κατὰ Θεσσαλονίκης Σλαυικοὺς πολέμους. (ἀκολουθεῖ).

• Παρόραμα τῆς 2 σημ. Σ. 75· πρόσθετος Σλύσσερον ἐν Εἰκονομ. αὐτοκράτ. σ, σ. 34 κ. ἐπόμε.

Ν. Α. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ

ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΛΘΟΥΣΑΙ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ 5. σελ. 74).

Ε'.

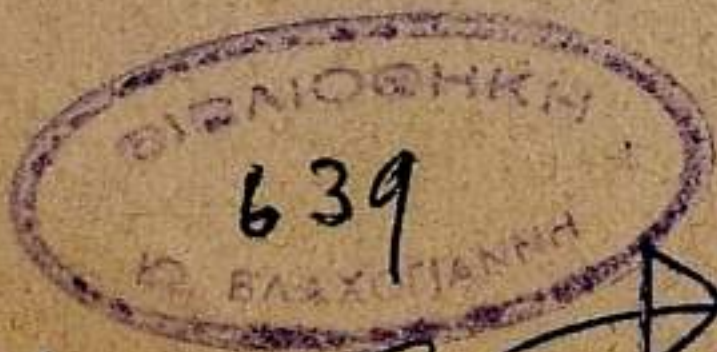
Ἀρσένιος Βασιλείῳ.

Τὴν ὑμετέραν ἐλλογιμότητα ἡδιστα κατασπάζομαι σὺν τῷ σωτηρίῳ ἀσπασμῷ.

Τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ δὲν μὲ συγχωρεῖ νὰ περιττολογῶ, ἀλλὰ μόνον τὰ κατεπείγοντα γράφω σοι· πρῶτον μὲν ὅτι τὰ γράμματα, ὅπου σᾶς ἔγραψα, δὲν τὰ ἐπέμψατε, δηλαδή τὸ πρὸς τὸν αὐθέντην, καὶ τὸν Ἰάκωβον Πάτριον Καπικιαχαγιά, καὶ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἐν Βλαχία διδάσκαλον ⁽¹⁾, ἡγανάκτησα δὲ καὶ ἀγανακτῶ κατὰ πολλὰ διὰ τὴν βραδύτητα τῶν τοιούτων γραμμάτων, καὶ μὲ ὅλον τοῦτο ὅπου γνωρίζετε

(18) Ἀπαντᾷ καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὧρα Εὐνομία. Πίνδ. Ὀλυμ. 13, 6. (Diluc. T. I. Σ. 440) ὡς θεία προστάτις τῆς πολιτικῆς τῶν Κορινθίων Εὐταξίας μετὰ τῶν ἑαυτῆς ἀδελφῶν Δίκης καὶ Εἰρήνης αἰνουμένη. Ὁ ἅγιος ὅμως Δημήτριος οὐ μόνον τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν αὐτόπτης, ὡς ἄλλος Ἀπόλλων, ἰατρός καὶ μάντις ἦτο διὰ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ἀλλὰ γῆς τε καὶ θαλάσσης καὶ ἀνέμων καὶ ὑετῶν κύριος. (Εὐσταθ. πονημ. Σ. 180, 20—30· Σ. 181, 50—60 ἐπόμε.) τὰ τῶν ὥρῶν μυστήρια πρὸς τινὰ καὶ ἄλλα ἐν τούτῳ τῷ ἀγίῳ διεσώθησαν καὶ ἐξηκολούθησαν ἐκ τῆς ἀρχαίας θρησκείας.

(1) Περὶ ἀμφοτέρων τούτων βλέπε προηγουμένην ἐπιστολὴν [Σημ. 4. 8].

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page, including a large signature and a stamp that reads "ΕΠΙΣΤΟΛΗ Κ. ΝΗΧΑΖ" and "ΕΠΙΣΤΗΤΗΣ".

ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ ἐμπορούσατε παντοίῳ τρόπῳ δι' ἑτέρου τρόπου
νὰ ἔλθουν χωρὶς ἀναβολῆς συντομώτερα εἰς χεῖράς μου· ὅθεν, εἰ μὲν καὶ
δὲν τὰ ἐστείλατε, τί ἄλλο, παρὰ νὰ σᾶς παρακινήσω πάλιν νὰ πεμφθοῦν
τὸ συντομώτερον; Ἐγὼ πρὸς τὸν Ἰάκωβον δὲν ἐπῆγα παντάπασι μὴν
ἔχοντας τὸ γράμμα, ὡς ἂν ὁποῦ εἶναι ἀνάρμοστον χωρὶς γράμματός σου
νὰ κινήσω τοιοῦτον λόγον. Ὁ παπᾶ Ἡσαΐας καθὼς μὲ εἶπε, καὶ ἄλλοι ⁽²⁾,
εἶναι πρόθυμος ὁ Ἰάκωβος εἰς σύστασιν τοῦ πράγματος. Εἰς τὸ ρουφετί
τῶν γουναραδῶν, χάριτι Θεοῦ καὶ δι' εὐχῶν τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν διδα-
σκάλων, ἔγεινεν οἰκονομία ἱκανή, δηλαδὴ νὰ πέμπωνται ἐκ μέρους τοῦ
ρουφετίου κατ' ἔτος γρόσια διακόσια πεντήκοντα· πάσχω δέ, ἦν Θεὸς
διδῶ, νὰ συμπληρωθοῦν τριακόσια, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλουν γένη
καὶ γράμματα συγγελλιῶδη Πατριαρχικὰ εἰς σύστασιν μονιμωτέραν τοῦ
πράγματος, καὶ πολυχρόνιον· ἐγὼ ὅμως τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὁποῦ σᾶς
γράφω, τὴν παρὰ τοῦ ρουφετίου, δὲν τὴν ἐφανέρωσα εἰς οὐδένα, ἕως οὗ
νὰ γείνουν τὰ γράμματα, ὑποπτευόμενος τὸν φθόνον καὶ τὴν ἐπιβουλήν
τῶν ἐνταῦθα σπουδαίων. Πρόσεχε δὲ καὶ ἡ λογιότης σου νὰ μὴν τὴν φα-
νερῶσης εἰς κἀνένα Πάτριον, οὔτε λαϊκόν, οὔτε ἱερωμένον, οὔτε αὐτῷ τῷ
ἡγουμένῳ καὶ παπᾶ Ἡσαΐᾳ μὴ εἴπῃς τί, οὔτε νῦν, οὔτε εἰς τὸ ἐξῆς, ἐ-
πειδὴ γνωρίζεις καὶ ἡ λογιότης σου, ὅτι δὲν συμβάλλει παντάπασι, διὰ
πολλὰ αἷτια, νὰ γνωρίζῃ ἡ ὑπόθεσις ταύτη εἰς τοὺς Πατρίους· καὶ
καὶ εἰς τοὺς μαθητάς· ἔστω ἀνέκφορός ὁ λόγός, ἕως οὗ ἂν ἔλθουν τὰ ἄ-
σπρα εἰς Πάτριον κατὰ τὸ ἐπὶ ἔτος· εὐχῶν ὅμως δεῖται ἡ τελείωσις
τούτου τοῦ ἔργου, διὰ νὰ μὴν ἐμποδισθῇ ὑπὸ τινος κακεντρεχοῦς. Τοῦ
παπᾶ Κυρ Ἡσαΐα τὸ στόμα εἶναι περιττολόγον, καὶ διὰ τοῦτο πρόσεχε
τῷ ἀνδρί. Ἡμεῖς πρέπει ὅ, τι βοήθεια γείνη εἰς τὸ Σχολεῖον νὰ κατορ-
θῇ ἰδίως ἐξ ἡμῶν τῶν τῆς Σχολῆς, καὶ οὐχὶ ἐκ τινος τῶν τῆς Μονῆς,
διὰ νὰ μὴν ἔχουν εἰς τὸ ἐξῆς λαβὴν, καιροῦ καλοῦντος, οἱ τῆς Μονῆς
πατέρες καὶ σφετερίσουν τί τῶν προσόδων τῆς Σχολῆς. Ἄν γείνη καὶ ἐκ
τοῦ αὐθεντοῦς κἀμμία ἄλλη βοήθεια, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει ἐπωσοῦν
διαιωνίσει τὸ Σχολεῖον μετὰ πληθυσμοῦ μαθητῶν. Μὴν ἀμελήσης διὰ
τὰ γράμματα, διότι εἶναι χρεῖα νὰ ἐκαρτερῶ ἕως νὰ ἔλθουν, καὶ κατα-
τρίβεται καιρὸς καὶ ἔξοδα πολλά. Ὁ Κυρ Γερμανὸς ὁ Κύπριος ⁽³⁾ μὲ ἔ-
γραψε περὶ τινος ὑποθέσεως· παρακαλῶ ὅμως ἀποκρίθητι ὡς ἐκ μέρους μου
τῇ αὐτοῦ λογιότητι, τόσον μόνον, ὅτι μάρτυς ὁ Κύριος ὅτι ἀπὸ ὅσα ὑ-
ποπτεύεται κατ' ἐμοῦ, οὔτε εἶδῃσιν ἔχω, οὔτε ὅλως κἀμμίαν ἐνθύμησιν
τούτων, οὔτε βιβλίον ἔλαβα ἐκ τῶν αὐτοῦ· ἓνα Βουλγαρίαν ἔχω, καὶ ἐ-

(2) Ἔδει εἰπεῖν «ὁ παπᾶ Ἡσαΐας καὶ ἄλλοι καθὼς μὲ εἶπον».

(3) Ὁ Κύπριος οὗτος Γερμανὸς πιθανῶς ἦν ὁ ὑπ' ἄλλων Κρητικὸς λεγόμενος, καὶ ἐπὶ πολυγλωττία φημιζόμενος [Σάθ. Αὐτ. σ. 603].

κεῖνον τὸν ἡγόρασα εἴκοσι χρόνους τώρα ἐνταῦθα διατρίβων, ἀπὸ τὸν πρὸ ὀλίγου ἐξορισθέντα Σερρών, ἀγκαλὰ ἐρχόμενος ἐγὼ σὺν θεῷ αὐτοῦ, θέλω πληροφορήσει τὸν Κύρ Γερμανὸν ἐντελέστερον, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τῶν ἀνυπάρκτων ὑπονοιῶν. Οὐχὶ ἕτερον, ὁ δὲ τριήμερος ἐκ νεκρῶν ἀναστάς Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ μετ' ὀλίγον νὰ ἀπολαύσωμεν ἀλλήλων εὐφραινόμενοι πνευματικώτερον. Τοὺς εἰδότες με μαθητὰς ἄσπασον ὡς παρ' ἐμοῦ δεόντως. Ἀνίσως καὶ εἶχα γραφέα ἰδίως ἔγραφα καὶ εἰς τὸν παπᾶ Κύρ Διονύσιον, καὶ Χατση Ἀλέξανδρον, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ καθήκον· μὴν ἔχοντας δέ, ἅς ἀρκεσθοῦν εἰς τοὺς ἀσπασμοὺς τοὺς ἐμμέσους, καὶ ὅταν ἀνταμωθῶμεν θέλομεν ὁμιλήσει πληρέστερον. Καὶ αὐθις ἐρῶσθαι καθ' ἐκάτερα.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως αὔρμ. Μαΐου ἡ.

Ὁ σὸς Ἀρσένιος.

Εἰς Πάτμον.

ς'.

Βασίλειος Ἀρσενίω.

[Ἐπιστολὴ τοῦ σοφωτάτου Βασιλείου, τοῦ ἐν Πάτμῳ σχολαρχοῦντος, τοῦ ἐκ Περιχωρίου Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἦν ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ Γερασίου, τοῦ καὶ αὐτοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ἐν Μέσῳ Ἑλλείνου (sic), πεμπομένη πρὸς τὸν σοφὸν Ἀρσένιον Λύβιον] (¹).

Καὶ τὰ μετὰ τοῦ Κύρ Ἡσαίου παρὰ τῆς ὑμετέρας λογιότητος πεμφθέντα μοι γράμματα, ἐν τῇ αὐτῇ ἡ (²) ἀγάπη τε καὶ θυμιδία ἀνέγων, καὶ σοῦ τὸ σπουδαῖον ἐπὶ καλὰ (³) τεθαύμακα καὶ δὴ καὶ πάντα κάλον κινεῖς, τὸ τοῦ λόγου, ὥστε γενέσθαι καὶ τοῖς ἀπόροις πόρον τινὰ τοῦ βίου (⁴)· τοῦτο πάνυ ἐπαινετὸν καὶ Θεῷ φίλον, καὶ γε μυρίων ἀναρρήσεων

(1) Ταῦτα ἐν τῷ περιθωρίῳ φέρεται δι' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένα. Τὸν χρόνον δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἀδηλον ὄντα, ῥῆον ἐξευρεῖν παραθεμένους τὴν προηγούμενην τοῦ Ἀρσενίου ἐπιστολὴν πρὸς ταύτην, ἣν ὁ Βασίλειος ἀμοιβόμενος ἔγραφεν.

(2) Γρ. ἡ.

(3) Γρ. ἐπὶ πολὺ.

(4) Τὴν ἐξ ἀπορίας τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων ταλαιπωρίαν οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀνωτέρω τοῦ Ἀρσενίου ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ ταύτης τοῦ Βασιλείου γινώσκουμεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρας μαθητοῦ τινος πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει προστάτην αὐτοῦ ἐπιστέλλοντος, ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ὡς περίεργα — «Γινώσκετε ὅτι ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Χατζῆ ἄλλο δὲν μοῦ δίδουν, πάρεξ τὸ »διωρισμένον τῆς καθ' ἑβδομάδος τὸ ψωμὶ καὶ λάδι ὅπου καίω εἰς τὴν σπουδῇ μου τὴν νύκτα. Χαριζόμενοι τῆς μακαριότητός σου δείχνουν πολλὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν εἰς τοῦ λόγου μου· μά, ἂν αὐτοὶ ὑστεροῦνται, πῶς

πρόξενον· ἐγὼ δὲ τὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἅπερ ὡς ἀναγκαῖα ἀπαιτεῖς γράμματα, ἐκὼν εἶναι ἀναβάλλομαι πολλῶν ἔνεκα, καὶ ὅτι οὐκ ἐθέλω πολλῶν κατὰ ταῦτόν, καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς διολλεῖν ⁽⁵⁾ ταῖς θύραις, τὸν τῶν πολλῶν φθόνον διωθούμενος, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἃ πέπομφα πρότερον διὰ σοῦ τῷ φιλανθρώπῳ καὶ εὐτυχεστάτῳ ρουφετίῳ, οὐδεμίαν παρ' αὐτῶν ἐδεξάμην ἀπάντησιν, οὔτε μὴν προσαγόρευσιν, εἰ ὅλως ἐπιεικῶς διῆλθον τὰ παρ' ἐμοῦ· καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν παρ' αὐτῶν ἐκείνων ἐλθεῖν γράμματα, πρὸς οὓς καὶ ἡ ἀξίωσις, καὶ τότε εἴχομεν πιστεύειν καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἄλλων· νῦν δέ, ἐκείνων σιγόντων, τίνα πίστιν δοτέον ταῖς φήμαις; διὸ ἵνα μὴ περιττός τις καὶ μάταιος δοκῶ τοῖς τὰ ἄλλότρια ταλαντεύουσι, τῇ τῶν καθηγητῶν μου αὐταρκείᾳ καὶ ἐνδείᾳ εἰλόμην, ἕως ἂν ἡ τὰ πάντα καλῶς διοικοῦσα πρόνοια παρακαλέσῃ καὶ ἐμέ, καὶ τοὺς περὶ ἐμέ οἱς οἶδε κρίμασιν. Ἐπέστειλά σοι πρότερον καὶ τὰ πρὸς ἀπάντησιν ἀνήκοντα τῆς πρώτης σου ἐπιστολῆς, ἥτις περιεῖχε τὰ προβλήματα ταῦτα — «τίνα δηλαδὴ τῶν μαθημάτων παραδοτέα σοί, καὶ τίνα ἐμοί, καὶ ποῖος ἔσται ὁ τεχνολόγος· ὅτι αὐτὸς ἀηδῶς ἔχεις ἐπὶ τοῦτο, καὶ ὅτι δεινότατον εἶναι ἐν ἀδελφοῖς τὸν μὲν λέγειν οὕτως ἐγὼ θέλω, τὸν δὲ οὐχ οὕτως» — ὥστε μὲ ἐκ τούτων τῶν σῶν, τί ἕτερον, ἢ δεσποτεῖαν ἐκδέχεσθαι, καὶ διχογνωμίαν, καί, καθ' Ὅμηρον φάναι, πολυκοιρανίην, ἥτις οὐκ ἀγαθὸν ἐκείνῳ γνωμοδοτεῖται; ἀνθ' ὅτου γε διὰ ~~πολλὰ αἰτία, καὶ γὰρ σοῦ~~ αὐτὰ ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχ οὕτως ἀναγκαῖα ἐτέρου καθηγητοῦ παρουσία, ἐπεὶ δὲ οἱ μαθητιῶντες οὕτως εἰσὶν ἱκανοὶ πρὸς πολλὰ καὶ μείζω τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἢ μόνου τεχνολόγου χρήζουσι ⁽⁶⁾ δι' ἀναψυχὴν καὶ

«δύνανται νὰ κυβερνήσουν ἐμένα; Διὰ τούτην τὴν στενοχωρίαν ὅπου περνῶ
«μόνος ὁ Θεὸς τὴν γινώσκει. Ἐξεύρετε ἡ μακαριότης σας ἀνίσως καὶ μὲ μο-
«ναχὸν ψωμί δύναται νὰ ζήσῃ τινάς, καὶ μάλιστα ὅπου τὰ γράμματα εἶναι
«μελαγχολικά, καὶ μετὰ τὴν σπουδὴν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, πρέ-
«πει ὁ σπουδαῖος νὰ ἔχῃ ὅχι μόνον τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλ' ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ
«περισσὰ διὰ νὰ παρηγορήσῃ καὶ νὰ δώσῃ ὀλίγην τῆς φύσεως ἄνεσιν. Ἐπειδὴ
«καὶ ὅπου ὑστεροῦμαι καὶ ἀπὸ αὐτὰ [τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα] βέβαια ἢ νὰ
«ἀσθενήσω, ἢ καὶ νὰ κτικιάσω εἰς ὅλον τὸ ὕστερον· ἔπειτα μὲ λυπεῖ κατὰ
«πολλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἡ καταφρόνησις, ὅτι ὅλοι τὸ ἡξεύρουν πῶς εἶμαι
«ἐδικός σου ἄνθρωπος, καὶ μέσα εἰς τὸ Σχολεῖον δὲν εἶναι ἄλλος δυστυχέστε-
«ρος. Ὁ πλέον πτωχότερος τοῦ εὐρίσκονται πολλοὶ ἢ ὀλίγοι παράδες, καὶ ἀ-
«γοράζει, ὅτι συμβάλλει πρὸς παραμυθίαν τοῦ σώματος· ἐγὼ μόνος ὅταν ψω-
«νίζουσιν οἱ ἄλλοι, βλέπω ἀπὸ μακριὰ καὶ θλίβομαι. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μαθή-
«ματα πολλὴν ὑπομένω ζημίαν, ἐπειδὴ ἡ φύσις ὅταν στενοχωρεῖται εἰς τὰ
«μαθήματα ἀπὸ τὴν λύπην, σκοτίζεται καὶ ἐκεῖνος, καὶ ὅλως διόλου τὴν δυσ-
«τυχίαν τοῦ συλλογίζεται» — [Ἐκ τοῦ χειρογρ. σ. 231].

(5) Γρ. διολλεῖν.

(6) Τὸ χωρίον ἔπαθεν ὑπὸ τῆς ἀντιγραφῆς. Ἰσ. γραπτ. — Καὶ ὅτι οὐχ

τούτου ἐμήν, διά τοι τοῦτο τῆς προτέρας ἀπέστην βουλῆς, καὶ λαβόμενος εἰς νοῦν ὅπως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀοίδιμοι καὶ σοφώτατοι ἄνδρες τὸν βίον δι-
ῆγον, οὐ κατὰ τὸ — θέλω, δηλαδή καὶ θέλεις — οὔτε μὴν — σοὶ ταῦτα
ἔστω, κἀμοὶ δ' ἐκεῖνα, καὶ πρὸς ταῦτα ἐγὼ ἀηδῶς ἔχω — καὶ ἄλλα τὰ
τῆς διαιρέσεως καὶ μάχης ῥήματα, ἀλλ' ἐν εἶχον τὰ πάντα, ἀλλήλων ἀν-
τιλαμβάνομενοι, καὶ ἐφ' ἐν σκοποῦντες τέλος· ταῦτα δὴ κατανοήσας, ἐ-
κείνους ὑπόδειγμα στήσασθαι ἑμαυτῷ κέκρικα, καὶ κρατήσας τινὰ τῶν
παρ' ἐμοὶ μαθητευομένων, καὶ τοῦτον γνοὺς διὰ βίου ἔχοντα εὐπειθῶς τοῖς
ἐμοῖς νεύμασι, καὶ τὸν δυνατὸν γυμνασθέντα τρόπον (7), βοηθὸν χρήσομαι,
πρὸς ἅπερ βούλομαι, καὶ μετ' ἐμέ, ἣν Θεὸς θέλῃ τοῖς ἐμοῖς ἐπινεῦσαι πό-
νοις, παραλήψομαι. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀπ' ἑμαυτοῦ θαρρόων γράφω, ἀλλὰ
πειθόμενος ταῖς τε ὑποθήκαις καὶ συμβουλαῖς τοῦ ἐμοῦ καθηγητοῦ καὶ
γέροντος. (8). Καὶ ταῦτα εἰς τοσοῦτον· σὺ δέ μοι
ὑγιαίνοις εἰς τὸ ἐξῆς εὐθυμος, ἐν καλῷ βίῳ καὶ ἀπράγμονι, καὶ ἐμοὶ ἐ-
πευχόμενος φέρειν μακροθύμως καὶ ξενιτείαν, καὶ πενίαν, καὶ ὀρφανίαν,
καὶ ἀγνωμοσύνην τῶν πολλῶν, καὶ τέλος τὴν ἀκατάπαυστον λειτουργίαν
ταύτην, τὴν οἷον διδασκαλικήν, καὶ μοι μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης θαρ-
ρύντως ἐπίστελλε τὰ τῆς ὑγείας σου εὐαγγέλια· οὐ γὰρ ὅτι μὴ συνωκῆ-
σαμεν ἀλλήλοις, ἥδη καὶ ἐμισήσαμεν, ἅπαγε! ἀλλὰ καὶ ἐφιλοῦμεν καὶ
φιλοῦμεν καὶ ἐς αἰεὶ φιλήσομεν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Περίληψις

Περὶ ἐορτασίμων ἡμερῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

*Πρὸς τοὺς κ. προΐσταμένους τῶν Γυμνασίων καὶ Ἑλληνικῶν
σχολείων.*

Μετὰ λύπης μανθάνομεν ἐκ παραπόνων γονέων, ὅτι τῶν δημοσίων
παιδευτηρίων τινὰ ἀργοῦσιν ἐν ἡμέραις μὴ συμπεριλαμβανομέναις ἐν τῷ

οὕτως ἀναγκαία ἐτέρου καθηγητοῦ παρουσία, ἐπεὶ δὴ οἱ μαθητιῶντες εἰσὶν
ἱκανοὶ πρὸς [τὰ] πολλὰ καὶ μείζω τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἢ μόνον τεχνολόγου
χρήζουσι κτλ.

(7) Ἰσ. — καὶ [κατὰ] τὸν δυνατὸν γυμνασθέντα τρόπον.

8) Τὰς ἐν μέσῳ λέξεις, ἅτε ἀσυναρτήτους καὶ σκοτεινάς, παρελείψαμεν.

περί εορτασίμων ἡμερῶν Β. Διατάγματι τῆς 26 Ἰουλίου 1856. Ἡ τοιαύτη κατάχρησις πρέπει νὰ ἐκλείψῃ καθάπαξ καὶ ἀπολύτως. Θέλομεν δὲ μετὰ πάσης αὐστηρότητος ἐφαρμόσει τὰ τοῦ νόμου κατὰ παντὸς προ-ἱσταμένου δημοσίου παιδευτηρίου, ὅστις ἤθελεν ὅπωςδὴποτε μηνυθῇ ὡς παραβάτης τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἀποστερῶν οὕτω τῆς διδασκαλίας τοὺς μαθητὰς ἐν ἡμέραις μὴ εορτασίμοις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἀπριλίου 1880.

Ὁ ὑπουργὸς

Ν. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Κ. Φρειδερίκος.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ.

Ἐπιτομὴ φυσικῆς ἱστορίας ἤτοι Ζωολογία, Βοτανική, Γεωλογία καὶ Ὀρυκτολογία ὑψημένη καὶ διωρθωμένη ὑπὸ Δ. Ἡ. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις 1880.

— Βίοι παράλληλοι Πλουτάρχου οἱ ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκόμενοι. Τεῦχος πρῶτον, Ἄγρις καὶ Κλεομένης μετὰ σχολίων ὑπὸ Μ. Γκιόλμα καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον αἰ Παλαμῆδης», 1880. 4ον. Σελ. α—ς καὶ 1—108. Τιμαται τρ. — 300 καὶ —

— Ἀνθρωπολογίας ἤτοι σωματολογίας καὶ ψυχολογίας στοιχεῖα ὑπὸ Β. Ἀργυροπούλου. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1880. 4ον. Σελ. 238. Τιμαται φράγκων 5.

— Λατινικὴ ἐγκυκλοπαιδεία. — Κικέρωνος ὁ Α' καὶ Δ' κατὰ Κατιλίνα λόγος μετὰ σημειώσεων πρὸς χρῆσιν μαθητῶν γυμνασίων ὑπὸ Εὐαγ. Κ. Κοφινιώτου καθηγητοῦ. Τόμος τρίτος, τεῦχος α'. Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον αἰ Παλαμῆδης». 1880.

— Πρὸς τὴν σεβ. Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων ὑπόμνημα τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ συλλόγου περὶ συστάσεως καὶ συντηρήσεως ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς σχολῆς. Ἐν Ἀθήναις 1880.

Ἐν τῷ προσεχεῖ φυλλαδίῳ καταχωρισθήσεται ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Δ. Πανταζῆ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Δήμιτσα ἐπικρίσιν τῶν Χαλδαϊκῶν του.

Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν τῆς ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ ἀλλάξωσι διαμονήν, παρακαλοῦνται ν' ἀγγείλωσι τοῦτο ἐγγράφως πρὸς τὸν κ. Δ. Η. Κυριακόπουλον καθηγητὴν τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ».

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος διαστήματος ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης, δι' ἧς καὶ αἱ Βυζαντιναὶ πράξεις νὰ διευκρινισθῶσιν ὥς πρὶν ἠδύναντο, φαίνεται ἀπολεσθεῖσα, πρὸς μεγίστην λύπην. Διότι τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην ἔργα τοῦ Φωκᾶ εἶναι λίαν ἐστερημένα ἱστορικοῦ φωτός. Παραλείψαντες δ' ἡμεῖς τὸν ἅγιον Δημήτριον, οὗτινος τὴν μετὰ τῆς Εὐταξίας συμβίωσιν παραβάλλουσιν οἱ σοφοὶ τῇ τοῦ Νουμᾶ μετὰ τῆς Ἡγερίας συνουσίᾳ ⁽¹⁸⁾, διηγησόμεθα ἐφεξῆς τοὺς λοιποὺς κατὰ Θεσσαλονίκης Σλαυικοὺς πολέμους. (ἀκολουθεῖ).

Παρόραμα τῆς 2 σημ. Σ. 75· πρόσθετος Σλύσσερον ἐν Εἰκονομ. αὐτοκράτ. σ, σ. 34 κ. ἐπόμε.

Ν. Α. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ
ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ
ΠΕΡΙΕΛΘΟΥΣΑΙ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΥ

(Συνέχεια ἀριθ. 5, σελ. 74).

Ε'.

Ἀρσένιος Βασιλείῳ.

Τὴν ὑμετέραν ἐλλογιμότητα ἡδιστα κατασπάζομαι σὺν τῷ σωτηρίῳ ἀσπασμῷ.

Τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ δὲν μὲ συγχωρεῖ νὰ περιττολογῶ, ἀλλὰ μόνον τὰ κατεπείγοντα γράφω σοι· πρῶτον μὲν ὅτι τὰ γράμματα, ὅπου σᾶς ἔγραψα, δὲν τὰ ἐπέμψατε, δηλαδὴ τὸ πρὸς τὸν αὐθέντην, καὶ τὸν Ἰάκωβον Πάτριον Καπικιαχαγιά, καὶ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἐν Βλαχία διδάσκαλον ⁽¹⁾, ἠγανάκτησα δὲ καὶ ἀγανακτῶ κατὰ πολλὰ διὰ τὴν βραδύτητα τῶν τοιούτων γραμμάτων, καὶ μὲ ὅλον τοῦτο ὅπου γνωρίζετε

(18) Ἀπαντᾷ καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὦρα Εὐνομία. Πίνδ. Ὀλυμ. 13, 6. (Diluc. T. I. Σ. 440) ὡς θεία προστάτις τῆς πολιτικῆς τῶν Κορινθίων Εὐταξίας μετὰ τῶν ἐαυτῆς ἀδελφῶν Δίκης καὶ Εἰρήνης αἰνουμένη. Ὁ ἅγιος ὁμως Δημήτριος οὐ μόνον τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν αὐτόπτης, ὡς ἄλλος Ἀπόλλων, ἱατρὸς καὶ μάντις ἦτο διὰ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ἀλλὰ γῆς τε καὶ θαλάσσης καὶ ἀνέμων καὶ ὑετῶν κύριος. (Εὐσταθ. πονημ. Σ. 180, 20—30· Σ. 181, 50—60 ἐπόμε.) τὰ τῶν ὠρῶν μυστήρια πρὸς τινα καὶ ἄλλα ἐν τούτῳ τῷ ἀγίῳ διεσώθησαν καὶ ἐξηκολούθησαν ἐκ τῆς ἀρχαίας θρησκείας.

(1) Περὶ ἀμφοτέρων τούτων βλέπε προηγουμένην ἐπιστολὴν [Σημ. 4. 8].

ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ ἐμπορούσατε παντοίῳ τρόπῳ δι' ἑτέρου τρόπου
νὰ ἔλθουν χωρὶς ἀναβολῆς συντομώτερα εἰς χεῖράς μου· ὅθεν, εἰ μὲν καὶ
δὲν τὰ ἐστείλατε, τί ἄλλο, παρὰ νὰ σᾶς παρακινήσω πάλιν νὰ πεμφθοῦν
τὸ συντομώτερον; Ἐγὼ πρὸς τὸν Ἰάκωβον δὲν ἐπῆγα παντάπασι μὴν
ἔχοντας τὸ γράμμα, ὥσάν ὅπου εἶναι ἀνάρμοστον χωρὶς γράμματός σου
νὰ κινήσω τοιοῦτον λόγον. Ὁ παπᾶ Ἡσαΐας καθὼς μὲ εἶπε, καὶ ἄλλοι ⁽²⁾,
εἶναι πρόθυμος ὁ Ἰάκωβος εἰς σύστασιν τοῦ πράγματος. Εἰς τὸ ρουφέτι
τῶν γουναράδων, χάριτι Θεοῦ καὶ δι' εὐχῶν τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν διδα-
σκάλων, ἔγεινεν οἰκονομία ἱκανή, δηλαδὴ νὰ πέμπωνται ἐκ μέρους τοῦ
ρουφετίου κατ' ἔτος γρόσια διακόσια πεντήκοντα· πάσχω δέ, ἦν Θεὸς
διδῶ, νὰ συμπληρωθοῦν τριακόσια, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλουν γένη
καὶ γράμματα συγγελλιῶδη Πατριαρχικά εἰς σύστασιν μονιμωτέραν τοῦ
πράγματος, καὶ πολυχρόνιον· ἐγὼ ὁμῶς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὅπου σᾶς
γράφω, τὴν παρὰ τοῦ ρουφετίου, δὲν τὴν ἐφανέρωσα εἰς οὐδένα, ἕως οὗ
νὰ γείνουν τὰ γράμματα, ὑποπτευόμενος τὸν φθόνον καὶ τὴν ἐπιβουλήν
τῶν ἐνταῦθα σπουδαίων. Πρόσεχε δὲ καὶ ἡ λογιότης σου νὰ μὴν τὴν φα-
νερῶσης εἰς κἀνένα Πατριῶν, οὔτε λαϊκόν, οὔτε ἱερωμένον, οὔτε αὐτῷ τῷ
ἡγουμένῳ καὶ παπᾶ Ἡσαΐᾳ μὴ εἴπῃς τί, οὔτε νῦν, οὔτε εἰς τὸ ἐξῆς, ἐ-
πειδὴ γνωρίζεις καὶ ἡ λογιότης σου, ὅτι δὲν συμβάλλει παντάπασι, διὰ
πολλὰ αἷτια, νὰ γνωρισθῇ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἰς τοὺς Πατριῶν. Προσέτι

μαθητὰς ἔστω ἀνέκφορος ὁ λόγος, ἕως οὗ νὰ ἐλθῶν τα α-
σπρα εἰς Πάτμον κατὰ τὸ ἐπὶ ἔτος· εὐχῶν ὁμῶς δεῖται ἡ τελείωσις
τούτου τοῦ ἔργου, διὰ νὰ μὴν ἐμποδισθῇ ὑπὸ τινος κακεντρεχοῦς. Τοῦ
παπᾶ Κυρ Ἡσαΐα τὸ στόμα εἶναι περιττολόγον, καὶ διὰ τοῦτο πρόσεχε
τῷ ἀνδρί. Ἡμεῖς πρέπει ὅ, τι βοήθεια γείνη εἰς τὸ Σχολεῖον νὰ κατορ-
θῇ ἰδίως ἐξ ἡμῶν τῶν τῆς Σχολῆς, καὶ οὐχὶ ἐκ τινος τῶν τῆς Μονῆς,
διὰ νὰ μὴν ἔχουν εἰς τὸ ἐξῆς λαβὴν, καιροῦ καλοῦντος, οἱ τῆς Μονῆς
πατέρες καὶ σφετερίσουν τὶ τῶν προσόδων τῆς Σχολῆς. Ἄν γείνη καὶ ἐκ
τοῦ αὐθεντοῦς κἀμμία ἄλλη βοήθεια, εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλει ὁπωσοῦν
διαγωνίσῃ τὸ Σχολεῖον μετὰ πληθυσμοῦ μαθητῶν. Μὴν ἀμελήσης διὰ
τὰ γράμματα, διότι εἶναι χρεῖα νὰ ἐκαρτερῶ ἕως νὰ ἔλθουν, καὶ κατα-
τρίβεται καιρὸς καὶ ἔξοδα πολλά. Ὁ Κυρ Γερμανὸς ὁ Κύπριος ⁽³⁾ μὲ ἔ-
γραψε περὶ τινος ὑποθέσεως· παρακαλῶ ὁμῶς ἀποκρίθητι ὡς ἐκ μέρους μου
τῇ αὐτοῦ λογιότητι, τόσον μόνον, ὅτι μάρτυς ὁ Κύριος ὅτι ἀπὸ ὅσα ὑ-
ποπτεύεται κατ' ἐμοῦ, οὔτε εἶδῃσιν ἔχω, οὔτε ὅλως κἀμμίαν ἐνθύμησιν
τούτων, οὔτε βιβλίον ἔλαβα ἐκ τῶν αὐτοῦ· ἓνα Βουλγαρίαν ἔχω, καὶ ἐ-

(2) Ἐδεῖ εἰπεῖν «ὁ παπᾶ Ἡσαΐας καὶ ἄλλοι καθὼς μὲ εἶπον».

(3) Ὁ Κύπριος οὗτος Γερμανὸς πιθανῶς ἦν ὁ ὑπ' ἄλλων Κρητικῶς λεγό-
μενος, καὶ ἐπὶ πολυγλωττίᾳ φημιζόμενος [Σάθ. Αὐτ. σ. 603].

κεῖνον τὸν ἡγόρασα εἴκοσι χρόνους τώρα ἐνταῦθα διατρίβων, ἀπὸ τὸν πρὸ ὀλίγου ἐξορισθέντα Σεργίων, ἀγκαλὰ ἐρχόμενος ἐγὼ σὺν θεῷ αὐτοῦ, θέλω πληροφορήσει τὸν Κύρ Γερμανὸν ἐντελέστερον, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τῶν ἀνυπάρκτων ὑπονοιῶν. Οὐχὶ ἕτερον, ὁ δὲ τριήμερος ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ μετ' ὀλίγον νὰ ἀπολαύσωμεν ἀλλήλων εὐφραινόμενοι πνευματικώτερον. Τοὺς εἰδότας με μαθητὰς ἄσπασον ὡς παρ' ἐμοῦ δεόντως. Ἀνίσως καὶ εἶχα γραφέα ἰδίως ἔγραφα καὶ εἰς τὸν παπᾶ Κύρ Διονύσιον, καὶ Χατση Ἀλέξανδρον, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ καθήκον· μὴν ἔχοντας δέ, ἃς ἀρκεσθοῦν εἰς τοὺς ἀσπασμοὺς τοὺς ἐμμέσους, καὶ ὅταν ἀνταμωθῶμεν θέλομεν ὁμιλήσει πληρέστερον. Καὶ αὖθις ἐρῶσθαι καθ' ἑκάτερα.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως αἴμ. Μαΐου ἡ.

Ὁ σὸς Ἀρσένιος.

Εἰς Πάτμον.

Σ'.

Βασίλειος Ἀρσενίου.

[Ἐπιστολὴ τοῦ σοφωτάτου Βασιλείου, τοῦ ἐν Πάτμῳ σχολαρχοῦντος, τοῦ ἐκ Περιχωρίου Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἦν ἀχμάσας ἐπὶ τοῦ Γερασίου, τοῦ καὶ αὐτοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ἐν Μέσῳ Ἑλλήνων (sic), πεμπτομένη πρὸς τὸν σοφὸν Ἀρσένιον Λύβιον] (1).

Καὶ τὰ μετὰ τοῦ Κύρ Ἡσαΐου παρὰ τῆς ὑμετέρας λογιότητος πεμφθέντα μοι γράμματα, ἐν τῇ αὐτῇ ἡ (2) ἀγάπη τε καὶ θυμιδία ἀνέγων, καὶ σοῦ τὸ σπουδαῖον ἐπὶ καλὰ (3) τεθαύμακα καὶ δὴ καὶ πάντα κάλον κινεῖς, τὸ τοῦ λόγου, ὥστε γενέσθαι καὶ τοῖς ἀπόροις πόρον τινὰ τοῦ βίου (4)· τοῦτο πάνυ ἐπαινετὸν καὶ Θεῷ φίλον, καὶ γε μυρίων ἀναρρήσεων

(1) Ταῦτα ἐν τῷ περιθωρίῳ φέρεται δι' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένα. Τὸν χρόνον δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἀδηλον ὄντα, ῥᾶον ἐξευρεῖν παραθεμένους τὴν προηγουμένην τοῦ Ἀρσενίου ἐπιστολὴν πρὸς ταύτην, ἣν ὁ Βασίλειος ἀμοιβόμενος ἔγραφεν.

(2) Γρ. ἡ.

(3) Γρ. ἐπὶ πολὺ.

(4) Τὴν ἐξ ἀπορίας τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων ταλαιπωρίαν οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀνωτέρω τοῦ Ἀρσενίου ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ ταύτης τοῦ Βασιλείου γινώσκουμεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρας μαθητοῦ τινος πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει προστάτην αὐτοῦ ἐπιστέλλοντος, ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ὡς περίεργα — «Γινώσκετε ὅτι ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Χατζῆ ἄλλο δὲν μοῦ δίδουν, πάρεξ τὸ «διωρισμένον τῆς καθ' ἑβδομάδος τὸ ψωμὶ καὶ λάδι ὅπου καίω εἰς τὴν σπουδὴν μου τὴν νύκτα. Χαριζόμενοι τῆς μακαριότητός σου δείχνουν πολλὴν ἀργάπην καὶ προθυμίαν εἰς τοῦ λόγου μου· μά, ἂν αὐτοὶ ὑστεροῦνται, πῶς

πρόξενον· ἐγὼ δὲ τὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα καὶ τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἅπερ ὡς ἀναγκαῖα ἀπαιτεῖς γράμματα, ἐκὼν εἶναι ἀναβάλλομαι πολλῶν ἕνεκα, καὶ ὅτι οὐκ ἐθέλω πολλῶν κατὰ ταῦτόν, καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς διολλεῖν ⁽⁵⁾ ταῖς θύραις, τὸν τῶν πολλῶν φθόνον διωθούμενος, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἀπέπομφα πρότερον διὰ σοῦ τῷ φιλανθρώπῳ καὶ εὐτυχιστάτῳ ρουφετίῳ, οὐδεμίαν παρ' αὐτῶν ἐδεξάμην ἀπάντησιν, οὔτε μὴν προσαγόρευσιν, εἰ ὅλως ἐπεικῶς διήλθον τὰ παρ' ἐμοῦ· καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν παρ' αὐτῶν ἐκείνων ἐλθεῖν γράμματα, πρὸς οὓς καὶ ἡ ἀξίωσις, καὶ τότε εἵχομεν πιστεύειν καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἄλλων· νῦν δέ, ἐκείνων σιγόντων, τίνα πίστιν δοτέον ταῖς φήμαις; διὸ ἵνα μὴ περιττός τις καὶ μάταιος δοκῶ τοῖς τὰ ἄλλότρια ταλαντεύουσι, τῇ τῶν καθηγητῶν μου αὐταρκείᾳ καὶ ἐνδείᾳ εἰλόμην, ἕως ἄν ἡ τὰ πάντα καλῶς διοικοῦσα πρόνοια παρακαλέσοι καὶ ἐμέ, καὶ τοὺς περὶ ἐμὲ οἷς οἶδε κρίμασιν. Ἐπέστειλά σοι πρότερον καὶ τὰ πρὸς ἀπάντησιν ἀνήκοντα τῆς πρώτης σου ἐπιστολῆς, ἣτις περιεῖχε τὰ προβλήματα ταῦτα — «τίνα δηλαδὴ τῶν μαθημάτων παραδοτέα σοί, καὶ τίνα ἐμοί, καὶ ποῖος ἔσται ὁ τεχνολόγος· ὅτι αὐτὸς ἀηδῶς ἔχεις ἐπὶ τοῦτο, καὶ ὅτι δεινότατον εἶναι ἐν ἀδελφοῖς τὸν μὲν λέγειν οὕτως ἐγὼ θέλω, τὸν δὲ οὐχ οὕτως» — ὥστε μὲ ἐκ τούτων τῶν σῶν, τί ἕτερον, ἢ δεσποτεῖαν ἐκδέχεσθαι, καὶ διχογνωμίαν, καί, καθ' Ὅμηρον φάναι, πολυκοιρανίην, ἣτις οὐκ ἀγαθὸν ἐκείνῳ γῶμοδοτεῖται; ἀνθ' ὅτου γε διὰ αὐτὰ ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχ οὕτως ἀναγκαῖα ἑτέρου καθηγητοῦ παρουσία, ἐπεὶ δὲ οἱ μαθητιῶντες οὕτως εἰσὶν ἱκανοὶ πρὸς πολλὰ καὶ μείζω τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἢ μόνου τεχνολόγου χρήζουσι ⁽⁶⁾ δι' ἀναψυχὴν καὶ

«δύνανται νὰ κυβερνήσουν ἐμένα; Διὰ τούτην τὴν στενοχωρίαν ὅπου περνῶ
«μόνος ὁ Θεὸς τὴν γινώσκει. Ἡξεύρετε ἡ μακαριότης σας ἀνίσως καὶ μὲ μο-
«ναχὸν ψωμί δύναται νὰ ζήσῃ τινάς, καὶ μάλιστα ὅπου τὰ γράμματα εἶναι
«μελαγχολικά, καὶ μετὰ τὴν σπουδὴν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, πρέ-
«πει ὁ σπουδαῖος νὰ ἔχῃ ὅχι μόνον τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλ' ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ
«περισσὰ διὰ νὰ παρηγορήσῃ καὶ νὰ δώσῃ ὀλίγην τῆς φύσεως ἄνεσιν. Ἐπειδὴ
«καὶ ὅπου ὑστεροῦμαι καὶ ἀπὸ αὐτὰ [τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα] βέβαια ἢ νὰ
«ἀσθενήσω, ἢ καὶ νὰ κτιχιάσω εἰς ὅλον τὸ ὕστερον· ἔπειτα μὲ λυπεῖ κατὰ
«πολλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἡ καταφρόνησις, ὅτι ὅλοι τὸ ἡξεύρουν πῶς εἶμαι
«ἐδικός σου ἄνθρωπος, καὶ μέσα εἰς τὸ Σχολεῖον δὲν εἶναι ἄλλος δυστυχέστε-
«ρος. Ὁ πλέον πτωχότερος τοῦ εὐρίσκονται πολλοὶ ἢ ὀλίγοι παράδες, καὶ ἀ-
«γοράζει ὅ,τι συμβάλλει πρὸς παραμυθίαν τοῦ σώματος· ἐγὼ μόνος ὅταν ψω-
«νίζουσιν οἱ ἄλλοι, βλέπω ἀπὸ μακριᾶ καὶ θλίβομαι. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μαθή-
«ματα πολλὴν ὑπομένω ζημίαν, ἐπειδὴ ἡ φύσις ὅταν στενοχωρεῖται εἰς τὰ
«μαθήματα ἀπὸ τὴν λύπην, σκοτίζεται καὶ ἐκεῖνος, καὶ ὅλως διόλου τὴν δυσ-
«τυχίαν τοῦ συλλογίζεται» — [Ἐκ τοῦ χειρογρ. σ. 231].

(5) Γρ. διοχλεῖν.

(6) Τὸ χωρίον ἔπαθεν ὑπὸ τῆς ἀντιγραφῆς. Ἰσ. γραπτ. — Καὶ ὅτι οὐχ

τούτου ἐμήν, διὰ τοι τοῦτο τῆς προτέρας ἀπέστην βουλῆς, καὶ λαβόμενος εἰς νοῦν ὅπως οἱ πρὸ ἐμοῦ ἀοίδιμοι καὶ σοφώτατοι ἄνδρες τὸν βίον δι-
ῆγον, οὐ κατὰ τὸ — θέλω, δηλαδή καὶ θέλεις — οὔτε μὴν — σοὶ ταῦτα
ἔστω, κἀμοὶ δ' ἐκεῖνα, καὶ πρὸς ταῦτα ἐγὼ ἀηδῶς ἔχω — καὶ ἄλλα τὰ
τῆς διαιρέσεως καὶ μάχης ῥήματα, ἀλλ' ἐν εἶχον τὰ πάντα, ἀλλήλων ἀν-
τιλαμβάνομενοι, καὶ ἐφ' ἐν σκοποῦντες τέλος· ταῦτα δὲ κατανοήσας, ἐ-
κείνους ὑπόδειγμα στήσασθαι ἑμαυτῷ κέκρικα, καὶ κρατήσας τινὰ τῶν
παρ' ἐμοὶ μαθητευομένων, καὶ τοῦτον γνοὺς διὰ βίου ἔχοντα εὐπειθῶς τοῖς
ἐμοῖς νεύμασι, καὶ τὸν δυνατὸν γυμνασθέντα τρόπον ⁽⁷⁾, βοηθὸν χρήσομαι,
πρὸς ἅπερ βούλομαι, καὶ μετ' ἐμέ, ἦν Θεὸς θέλῃ τοῖς ἐμοῖς ἐπινεῦσαι πό-
νοις, παραλήψομαι. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀπ' ἑμαυτοῦ θαρρῶν γράφω, ἀλλὰ
πειθόμενος ταῖς τε ὑποθήκαις καὶ συμβουλαῖς τοῦ ἐμοῦ καθηγητοῦ καὶ
γέροντος. ⁽⁸⁾. Καὶ ταῦτα εἰς τοσοῦτον· σὺ δέ μοι
ὑγιαίνουσι εἰς τὸ ἐξῆς εὐθυμος, ἐν καλῷ βίῳ καὶ ἀπράγμονι, καὶ ἐμοὶ ἐ-
πευχόμενος φέρειν μακροθύμως καὶ ξενιτείαν, καὶ πενίαν, καὶ ὀρφανίαν,
καὶ ἀγνωμοσύνην τῶν πολλῶν, καὶ τέλος τὴν ἀκατάπαυστον λειτουργίαν
ταύτην, τὴν οἷον διδασκαλικήν, καὶ μοι μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης θαρ-
ρύντως ἐπίστελλε τὰ τῆς ὑγείας σου εὐαγγέλια· οὐ γὰρ ὅτι μὴ συνοική-
σαμεν ἀλλήλοις, ἤδη καὶ ἐμισήσαμεν, ἀπαγε! ἀλλὰ καὶ ἐφιλοῦμεν καὶ
φιλοῦμεν καὶ ἐς αἰεὶ φιλήσομεν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Περίληψις

Περὶ ἐορταστέων ἡμερῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

*Πρὸς τοὺς κ. προϊσταμένους τῶν Γυμνασίων καὶ Ἑλληνικῶν
σχολείων.*

Μετὰ λύπης μανθάνομεν ἐκ παραπόνων γονέων, ὅτι τῶν δημοσίων
παιδευτηρίων τινὰ ἀργοῦσιν ἐν ἡμέραις μὴ συμπεριλαμβανομέναις ἐν τῷ

οὕτως ἀναγκαία ἐτέρου καθηγητοῦ παρουσία, ἐπεὶ δὴ οἱ μαθητιῶντες εἰσὶν
ἱκανοὶ πρὸς [τὰ] πολλὰ καὶ μείζω τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἢ μόνον τεχνολόγου
χρήζουσι κτλ.

(7) Ἰσ. — καὶ [κατὰ] τὸν δυνατὸν γυμνασθέντα τρόπον.

(8) Τὰς ἐν μέσῳ λέξεις, ἅτε ἀσυναρτήτους καὶ σκοτεινάς, παρελείψαμεν.

57A

περί εορτασίμων ἡμερῶν Β. Δικτάγματι τῆς 26 Ἰουλίου 1856. Ἡ τοιαύτη κατάχρησις πρέπει νὰ ἐκλείψῃ καθάπαξ καὶ ἀπολύτως. Θέλομεν δὲ μετὰ πάσης αὐστηρότητος ἐφαρμόσει τὰ τοῦ νόμου κατὰ παντὸς προ-ἱσταμένου δημοσίου παιδευτηρίου, ὅστις ἤθελεν ὅπωςδήποτε μηνυθῇ ὡς παραβάτης τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἀποστερῶν οὕτω τῆς διδασκαλίας τοὺς μαθητὰς ἐν ἡμέραις μὴ εορτασίμοις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἀπριλίου 1880.

Ὁ ὑπουργὸς

Ν. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Κ. Φρειδερίκος.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ.

Ἐπιτομὴ φυσικῆς ἱστορίας ἥτοι Ζωολογία, Βοτανική, Γεωλογία καὶ Ὀρυκτολογία νύξημένη καὶ διωρθωμένη ὑπὸ Δ. Ἡ. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις 1880.

— Βίοι παράλληλοι **Περικλέους** οἱ ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκόμενοι. Τεῦχος πρῶτον, Ἀΐς καὶ Κλεομένης μετὰ σχολίων ὑπὸ Μ. Γκιόλια καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον αἰ Παλαμῆδης», 1880. 4ον. Σελ. 238. Τιμᾶται φράγκων 5.

— Ἀνθρωπολογίας ἥτοι σωματολογίας καὶ ψυχολογίας στοιχεῖα ὑπὸ Β. Ἀργυροπούλου. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1880. 4ον. Σελ. 238. Τιμᾶται φράγκων 5.

— Λατινικὴ ἐγκυκλοπαιδεία. — **Κικέρωνος** ὁ Α' καὶ Δ' κατὰ Κατιλίνα λόγος μετὰ σημειώσεων πρὸς χρῆσιν μαθητῶν γυμνασίων ὑπὸ Εὐαγ. Κ. Κοφινιώτου καθηγητοῦ. Τόμος τρίτος, τεῦχος α'. Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον αἰ Παλαμῆδης». 1880.

— Πρὸς τὴν σεβ. Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων **ὑπόμνημα** τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ συλλόγου περὶ συστάσεως καὶ συντηρήσεως ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς σχολῆς. Ἐν Ἀθήναις 1880.

Ἐν τῷ προσεχεῖ φυλλαδίῳ καταχωρισθήσεται ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Δ. Πανταζῆ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Δήμιτσα ἐπικρίσιν τῶν Χαλδαϊκῶν του.

Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν τῆς ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ ἀλλάξωσι διαμονήν, παρακαλοῦνται ν' ἀγγείλωσι τοῦτο ἐγγράφως πρὸς τὸν κ. Δ. Η. Κυριακοπούλου καθηγητὴν τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ».

